Nemere István

Az anyák éjjel sírnak

adamo books kiadó

Nemere István

Az anyák éjjel sírnak

Kiadó: ADAMO BOOKS KFT.
http://adamobooks.com

Felelős kiadó: ADAMO BOOKS KFT. ügyvezetője

Copyright © ADAMO BOOKS KFT.
Budapest, 2019

ISBN 978-963-453-554-6

TARTALOM

1. fejezet
2. fejezet
3. fejezet
4. fejezet
5. fejezet
6. fejezet
7. fejezet

1

Gyenge szél ölelte körül a pálmafákat; a szétágazó lombokon lustán mozdultak a keskeny levelek. Az egyik pikkelyes törzs mellett apró homokfelhőcske emelkedett embermagasságra, aztán újra leülepedett. A hőség uralma osztatlan maradt. A csend is visszavette birodalmát, mikor elült a szellő. Csak egy kutya ugatott valahol a házak mögött, panaszosan.

Tamás letette a poharat. Egy pillanatig nézte az üveg falán gyorsan zsugorodó, szürkés párareteget. A keskeny hengerben tompán csillant az éles sarkait vesztett jégkocka. A férfi teste alatt megcsikordult a fehér szék lába.

Az udvar zöld pázsitját számtalan kavicsos ösvény szabdalta. Néhol betonkockákkal rakták ki az utakat. A főépület mellett alacsony, lapos pavilonok sorakoztak. A fák és a bokrok között innen az árnyas teraszról is látni lehetett az alig rezdülő moszkitóhálókat. A napon egy zöld terepjáró állt, krómrészei csillantak csupán, a motorháztető felett vibrált a forró levegő.

Tamás érezte, hogy verejtékcsepp indul el lapockái között. A hőség elől nem volt menekvés, ezt már megértette az elmúlt években. De a pihenés jólesett. A délelőtti vizit után mindig kijön a teraszra, a jégbe hűtött narancslé már-már szertartásnak számított. Szerette ezt a teraszt, itt gyűjtött mindig erőt, mielőtt visszament a nehéz illatú kórtermekbe.

Megint eszébe jutott az a nő. Tegnap késő délután látta a bungalója ablakából. Egy Toyota terepjárón húzott el az utcán, az autó fehér, ritkás port vert fel. Világosbarna vagy talán szőke haj, határozott tekintet, az arca nem túl szép, de érdekes. Ki lehet...? A városban élő fehéreket két kezén megszámolhatta. Gondolatban fel is sorolta őket: a közeli cementgyár három francia technikusa, középkorú holland tanítónő, a repülőtér svéd vezetője, a kórház sebésze, a belga Bauld. No, és ő maga. De két amerikai régész is jött a múlt hónapban, az egykori sivatagi bennszülött birodalom nyomait kutatják, az afrikai kultúra lelkes hívei. Nem messze a várostól állítólag találtak már néhány sírt.

A szőkésbarna nő tehát idegen. Biztosan nem lakik a városban.

Turista...? Errefelé ritkán bukkannak fel. A főváros innen ezerkétszáz kilométerre van, a vidék pedig semmi rendkívülivel nem tűnik ki. Hatszáz ház a pusztaság közepén, talán tízezer lakos. De senki sem tudja pontosan, mennyi. A pásztorok állandóan vándorolnak, a tuaregeket pedig soha nem számolták össze.

Töprengéséből a főépület hangszórói zökkentették ki:

– Doktor *Tordé*... Doktor Tordét várják a belosztály vizsgálójában.

Tamás sóhajtva állt fel. Megint beteget hoztak. A nővérek persze igyekvők, de a vizsgálatot nem végezhetik el helyette. És mikor tanulják meg helyesen kiejteni a nevét? A *Tordait* hol angolosan, hol franciásan ejtik, de soha nem úgy, ahogy kell. *Tohdé*. *Tordé*... No, mindegy. Úgy látszik, két év sem volt elég, mióta itt dolgozik.

Az üres poharat lóbálva ment végig a teraszon, hátát, fejét millió tűvel szurkálta a könyörtelen nap.

Az ismeretlen nő csak nem ment ki a fejéből. Banaka, a fekete főnővér észre is vette, hogy valami motoszkál az orvosban, de nem kérdezhetett rá. Ismerte már Tamást, tudta, hogy magától is beszélni kezd. Délelőtt erre nem volt alkalom. Két nőt is hoztak, és egy idősebb férfit; a férfinak hatalmas nyílt seb volt a vállán. Állítólag vadászat közben sebesült meg; de hogy pontosan mi történt, nem lehetett kideríteni, a férfi csak hausza nyelven beszélt, szavait az egyik nővér tolmácsolta ügyetlenül. Tamás belgyógyász létére is látta, hogy a férfi sebészeti ellátásra, majd hosszas kezelésre szorul. Bauld doktor csak délután jött be; Tamás addig is bekötözte a sebet, és átvitette a férfit a sebészeti pavilonba.

Az egyik nő gyomorfájásra panaszkodott, a másikon Tamás első pillantásra látta, hogy maláriás. Felvette mindkettőt, közben rettenetesen idegesítették a családok. Afrikai szokás szerint a beteget összes hozzátartozója elkíséri a kórházba, hisz ki tudja, milyen sors vár rá, ha a fehér varázslók kezébe kerül. A legnehezebb feladat: az idegeneket rábírni arra, hogy a vizsgálat után hagyják el a kórházat. Ha a betegről a vizsgálat kideríti, hogy nem is beteg, akkor a családtagok hangos tiltakozással lázadoznak: hát ezért cipelték ide olyan messziről, olyan sok fáradság árán. Ha pedig a beteget felvették és helyére fektették valamelyik pavilonban – még rosszabb a helyzet, mert a hozzátartozók legtöbbször egyszerűen nem értik meg, hogy nem maradhatnak mellette. Hiszen ők mindig együtt voltak, együtt

vannak... Kivéve talán a fiatal férfiakat, akik munkát keresve vándorolnak le délre, nyugatra, ők megszokták a gyakori egyedüllétet; igaz, kórházba éppen ők kerülnek a legritkább esetben.

Tamás általában megengedte, hogy a beteg gyerekkel itt maradjon az anyja. Bár ezt is megbánta nemegyszer – néha egész gyereksereg hancúrozott a kórtermekben, a kis beteg fivérei és nővérei, unokatestvérei, közeli és távoli barátai –, az ablakok alatt férfiak és nők, rokonok, ismerősök csatangoltak, be-bekiabáltak az ablakokon, lábatlankodtak a folyosón, szemeteltek a pázsiton. A megtermett portás és a beteghordók gyakran léptek közbe.

Tamás csak délután jutott egy kis lélegzethez. Leült a vizsgáló fehér karosszékébe, a kis Mella nővér a gyógyszerszekrényben rakosgatott. Mella sötétbarna bőrű, *tubu* törzsbeli lány volt, ősei nyughatatlan pásztorvére benne is pezsgett, néha rájött a mozgáskényszer, fel-alá járkált a folyosón, alig tudták megállítani. Az orvosok jobban kedvelték Banakát, széles arcán mindig jóindulatú mosoly fénylett. Kicsit lassú volt, de nélkülözhetetlen. A fekete lány most Tamás arcát nézte, várakozva. Odakünn elcsitultak a zajok. Valahol autó dübörgött, csend lett megint. Az ég mozdulatlan kék bura volt, hőbilincsbe szorította a sárga sivatagban lapuló várost.

– Érkeztek tegnap valamilyen fehérek? – kérdezte végre Tamás.

– Nem tudok róla, doktor — felelte Banaka.

– Estefelé egy nőt láttam, Toyotával. A folyóparti negyedben.

– Talán valamelyik francia technikusnak jön meg a felesége – találgatta a lány. Tamás ezen elgondolkozott. Feleség? Persze, minden lehetséges.

– Az is éppen jókor hívta meg a asszonyt – dünnyögte maga elé. – Most, mikor ilyen feszült a helyzet...

Banaka letette a betegnévsort.

– Késő este két teherautó jött Vadi Hadra felől, doktor úr. Az utasok mesélték, hogy dél tájban lövöldözést hallottak...

– Olyan közel lennének már? És minek lövöldöznének a sivatagban? – legyintett Tamás. De elromlott a kedve. A rossz hírt igyekezett nem elhinni, így csinált mindig, bár maga is tudta, ez nem jó módszer.

Szerette volna felhívni a repülőteret. Johansson biztosan többet tud, neki rádió-összeköttetése van Lugurival. De eszébe jutott, felesleges lenne a dolog, telefonba a svéd nem sokat mondhat, különben is –

este találkoznak Olivérnél. Ott majd alkalom nyílik megtárgyalni nem csupán a politikai helyzetet, de talán arra is fény derül, ki lehet az az ismeretlen fehér nő.
Oliver vendéglője a mozi épületében volt. A mozit is Oliver igazgatta; hetente kétszer vetítettek Luguriból repülővel hozott filmeket. Nappal a poros utca felőli oldalon gyors ételbár működött; alkonyaikor az élelmes és nagydarab fekete tulajdonos bezárta a hatalmas deszkatáblákat, átrendezte az asztalokat. Segédei kitakarították a helyiséget, és fél nyolc felé a másik bejáraton keresztül jöhettek a „jobb vendégek". A Bangarában élő néhány fehér, a helyi kereskedők, a sivatagot járó teherautók tulajdonosai, a fekete hadsereg tisztjei. A társaság soha nem volt nagyszámú. Betévedtek néha erre járó régészek, újságírók, itt éjszakázó katonai gépek pilótái, világjárók. Bár ez utóbbiak mostanában valahogy elmaradoztak, amióta északkeleten megmozdultak az addig hallgató törzsek.

Tamás belökte az ajtót. Nem csapott fel a szokásos hangzavar, ami gyakran filmekből ismert vadnyugati kocsmákra emlékeztette az orvost. Mindjárt sejtette, hogy kevesen vannak odabenn – és csakugyan. A bárpultnál csak hárman ültek, három férfi. Johansson, a svéd. Yebra hadnagy, a hadseregtől. Tariki, az arab kereskedő. Hárman három bőrszínt képviselnek! – jutott Tamás eszébe, miközben átment a néptelen termen, az asztalok között.

Johansson rózsaszínű bőre elütött a mélybarna bútorzattól. Rőt haján megcsillant a pult fölött lógó széles lámpa fénye. A férfi ötvenéves lehetett, mindig kínosan ügyelt ápolt külsejére, és a legtöbb itt dolgozó európaival ellentétben aránylag keveset ivott. Látszott: közeledő nyugdíját sokáig akarja majd élvezni. Általában halkan szólt és keveset, de savószínű, gyermeteg bizalmat sugárzó szemével minden beszélgető partnert hosszan és figyelmesen szemlélt.

Yebra hadnagy a hadsereg rövid ujjú, párducfoltos, terepszínű zubbonyát viselte. A fekete bőrű férfi korát nem lehetett pontosan megállapítani, de huszonhét-huszonnyolc évével valamivel fiatalabb lehetett Tamásnál. A hadnagy nem volt magas, de izmos termetén feszült az egyenruha. Tudták róla azt is, hogy hithű mohamedán. A város szélén felépített ideiglenes barakktáborban állítólag két feleséget is tartott, amit Tamás manapság, a huszadik század vége

felé azért mégis furcsállt kissé.

Tariki a helyi gazdagabb arab kereskedők vezéregyénisége volt. A hetven felé járó öreg minden helyzetben igyekezett derűs bölcsességről tenni tanúságot. Rövid, fehér szakállával, kevéske hajával, ráncos arcával jellegzetes és közismert figurája volt Bangarának. Persze, akik jobban ismerték, tudták, hogy Tariki – fél. Tariki már csak ilyen volt. Félt az esetleges változásoktól, az emberektől, az idegenektől, a pénz romlásától, saját családjától; állítólag még attól is, hogy megmérgezik. Rettegését álvidámsággal, korához illetlen fesztelenséggel palástolta. Három teherautója járta a sivatagi utakat, volt Bangarában egy élelmiszerboltja is, de anyagi érdekeltségei voltak a helyi villanytelepen és az egyik zöldségkertészetben is. A város egyetlen benzinkútja is az övé volt. Teherautóit fiai vezették; a hatalmas vörös Berliet-ék bálákkal és utasokkal megrakodva állandóan úton voltak Luguri, Vadi Hadra, Zuber, Kiffa, Szummo és Bangara között.

– Helló, doktor! – üdvözölte Tamást a hadnagy.

– Halljuk a vasfüggöny mögöttiek véleményét! – kontrázott Johansson; csak a szeme sarkába gyűlt szarkalábak árulták el, hogy ezt tréfának szánta.

Oliver, a házigazda kérés nélkül töltött egy pohárba. A jégkocka önálló életre kélt sikamlós állatként csusszant ki a facsipesz nedves lapjai közül, s belecsobbant a pohárba.

– Százszor mondtam már, a véleményem csak az enyém – felelte Tamás kicsit bosszúsan, de azért mosolygott.

– Akkor mondja el.

– Miről van szó?

– A szakadárokról.

– Róluk semmit sem tudok – Tamás kézbe vette a poharat, és felült az egyik hosszú lábú székre. – Az emberek pletykálnak, az európai rádióadók messze vannak... Néhány katonatiszt és polgár valahol a hatalmas ország túlsó végén, a fővárostól ezer-valahány kilométerre felhúz egy árbocra egy újonnan tervezett színkombinációt, ezt az új ország zászlajának nevezik... Ez az ország még nem létezik. Talán a létrehozására szövetkező emberek mozgalma sem létezik. A szövetkezők egy vagy két tartományt akarnak kiszakítani...

– Emlékszünk még Biafrára – legyintett türelmetlenül Yebra. – De

doktor, ezek az erők már léteznek. Ahogy eddig hallottam, ezer-ezerkétszáz emberről van szó. Főleg tuaregek és dzsermák... A mi seregünkből két század teljes fegyverzettel átállt hozzájuk.

– Világos a dolog – mondta Johansson. – Elegük van a maguk kormányából. Huszon-valahány éve független már az ország, de az északi területeket egyáltalán nem fejlesztették. Az embereknek nincs hol dolgozniok, nem akarnak már idegen földekre vándorolni. Az a néhány uránbánya...

– Éppen erről van szó – vágott közbe Tamás. – Az uránbányákról. Tavaly olvastam egy párizsi hetilapban, hogy a geológusok új felmérése szerint az eddig ismert készleteknél jóval hatalmasabb érctömeg rejlik a sivatag alatt...

– A többi nyersanyagról nem is beszélve – kapott a szón Johansson. – Így volt ez Biafrában is.

– Ott azért tört ki a lázadás, mert a biafrai bányák bevételeiből tartották el az egész országot – emlékeztetett Tariki. – A tartomány lakói nem akarták megosztani kincseiket más törzsbeli, vagyis számukra teljesen idegen emberekkel.

– És hatvanegyben Katangában? Ott is úgy volt – kontrázott Yebra, bár ő akkor még karon ülő gyerek lehetett. Aztán újra Tamás vette át a szót:

– Gondolják, hogy a tubu pásztorok, néhány dzserma vagy tuareg *chef du village* és egy-két seregbeli törzsőrmester tudják, miről van szó? Azok állnak a háttérben, akik szeretnék az uránt kiaknázni. A maguk kormánya túl kevés hasznot juttatna a francia meg az amerikai cégeknek, hát azok most keresik a módját, hogyan lehetne az érchez hozzájutni olcsóbban is...

– A régi keleti dal – legyintett Johansson, de barátságosan. – „A vérszopó átkos kapitalisták a profit reményében egymásra uszítják a fejletlen ország kellő öntudattal még nem rendelkező dolgozóit...”

– Ne nevessen, Johansson, van a dologban valami – vágta rá Yebra elkomolyodva. – Nemcsak Keleten mondják ezt. Nemegyszer mi is látjuk és elég tisztán...

– Két francia meg egy amerikai cég kapta meg az uránkitermelés koncesszióját – mondta Tariki töprengve. – De most, ha komoly harcokra kerül sor a Dzsebel-térségben, sőt attól délre is, akkor bizony a bányavidék is veszélybe kerül...

– Arra azért vigyáznak majd – Tamás megforgatta ujjai között a poharat. – Mi igaz abból, hogy ez a szakadár sereg errefelé nyomul?

– Nem sereg az, hanem szedett-vedett söpredék – csapta kezét a bárpultra Yebra hadnagy. Aztán valamivel csendesebben és kissé zavartan folytatta:

– De az igaz, hogy közelednek. Tegnap a Tarim-oázis mellett megtámadták az egyik gépkocsis járőrünket...

– Két út között választhatnak – magyarázta halkan Tariki. – Vagy újabb híveket, katonákat és fegyvereket gyűjtve megindulnak dél felé, és addig harcolnak, míg elfoglalják az egész országot, vagy megvetik a lábukat itt északon, és elszakadnak az ország déli részétől.

– Az első esetben hosszan tartó háborúra számíthatunk – ingatta fejét komoran a svéd. – És nekünk sem lesz könnyű. Bangara északon van, akárhogyan is nézzük. A szakadárok egyik támaszpontja lesz, vagy talán az új fővárosuk...

– Bangarára mindenképpen rossz idők jönnek – Tariki a sötét ablakon keresztül próbált egy pillantást vetni a fekete házakra. De nem látott semmit, az üvegtáblák csak a benti lámpa fényét tükrözték sápadtan.

– Maga örök pesszimista – Tamás kiitta a maradékot pohara aljából. Amint előhúzta tárcáját, Oliver azonnal felbukkant a pult túlsó oldalán, elvette a bankjegyet. Aztán, mintha csak akkor jutott volna eszébe, Tamás Johanssonhoz fordult: – Úgy hallottam, valami európai nő érkezett ide a napokban.

– Igen, tegnapelőtt a postagéppel. Svájci, azt mondta, a régészekhez jött.

– Igazat mondott – fitogtatta jólértesültségét a hadnagy.

– A régészek adtak neki kölcsön egy kocsit. A környéket járja, és állandóan fényképez...

– Ez is a legjobbkor jött... – morogta Tariki. Tamás búcsút vett a társaságtól.

A néptelen utcán mélyre szívta a furcsa, porszagú levegőt. Gyermekkora jutott eszébe, az egyik nyár. Két hét egy alföldi faluban, akácok végtelen sora a földszintes házak előtt, artézi kutak. Az utcán néha román vagy szerb szót is hallott, esténként elhallgatta a halk beszédet, a távoli kutyaugatást. A falu neszeit.

Most, ahogy körülnézett az utcán, ugyanazt érezte, amit Bangarában

két éve minden este érzett. A gyér világítás nem vallott arra, hogy egy város főutcáján jár. A házak előtt itt-ott homályos árnyak mozdultak. Valahol egy balafon hangjára férfi énekelt monoton, a végén el-elcsukló dallamot.

Tamás lassan sétált hazafelé.

Hajnalban ébredt. A nyitott ablakban vitorlaként duzzadt, hol pedig lelohadt a fehér moszkitófüggöny. Meghatározhatatlan volt a csönd; csak annak tetszett, de amikor a férfi belehallgatott, ez az álcsend tucatnyi apró, egyidejű neszre szakadt. Valahol vasat kalapáltak, szél mozgatta a ház mellett az öreg fát, kutyák is ugattak. A fürdőszobában víz csepegett, a folyó felől pedig hajósok elnyújtott, tompa kiáltásai hallatszottak, de olyan halkan, hogy szinte álomnak tűnt mindez.

Tamás felkelt. Korán volt még, de a meleg már körülölelte a bungalót, ott lapult a falakon kívül, az árnyékok határán. Az ég nem is kéken, inkább fehéren izzott már.

A fürdőszoba krómcsapjai jólesően simultak tenyerébe, a hűvös vizet sokáig engedte hátára. Aztán nedves haját fésülgetve szedte elő borotválkozókészletét. Végzős egyetemista korában tanult meg pengével borotválkozni, a villanyborotvától nem akarta függővé tenni magát, arra számítva, hogy vidékre helyezik, ahol gyakran előfordul áramszünet. Most itt Afrikában jól jön az ilyesmi. A villanyborotva soha nem nyírja le tökéletesen a makacs szőrszálakat, és Bangarában is gyakran előfordul, hogy kikapcsolják az áramot.

A tükörben csak felületesen figyelte önmagát, így volt ezzel mindig, később jobban emlékezett a részletekre, mint az egészre, bármit látott is. Kétoldalt a világosbarna pajeszek merészen kúsztak le csaknem állcsontja pereméig, haja már megint túl hosszú volt. Orra mellen kezdett bemélyedni két függőleges ránc, nem a gyomorbaj jele volt, talán inkább az otthoni idegesség nyomai. Most ugyan egyre kevesebbet gondolt Mártára, hihetetlennek tűnt, hogy három évvel ezelőtt éjjelét és nappalát lefoglalták a tervek, amelyek mind egy dologra irányultak: hogyan szabaduljon meg tőle.

Elzárta a csapot, jólesett kijönni a fürdőszobából, ahol önarcával nézett farkasszemet. Megtapogatta a ráncokat: harminckét éves vagyok, nem veszélyes a dolog, legalább kicsit markánsabb, erősebb lesz az arcom.